

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет природничих наук

Кафедра анатомії і фізіології людини та тварин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК-12 Анатомія і фізіологія центральної нервової системи

Освітня програма Реабілітаційна психологія

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № від "01" 29.08. 2022р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація	3
2. Опис дисципліни	3
3. Структура курсу	4
4. Система оцінювання курсу	5
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу	6
6. Ресурсне забезпечення	7
7. Контактна інформація	8
8. Політика навчальної дисципліни	8

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Анатомія і фізіологія центральної нервової системи
Освітня програма	Реабілітаційна психологія
Спеціалізація (за наявності)	-
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	основна
Курс / семестр	I/1
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Контрольні роботи – 5 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/2954

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП)

Мета:

ознайомити студентів теоретично (із використанням муляжів, таблиць, слайдів, мікропрепаратів, інших засобів) з особливостями будови і функції відділів головного і спинного мозку, рефлекторною діяльністю нервової системи, її сенсорних відділів та з особливостями вищої нервової діяльності. Ці знання є базовими для психологів при вивченні інших дисциплін.

Цілі курсу:

Виробити у студентів професійні знання за назвою навчальної дисципліни.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні знати:

- будову і функції півкуль головного мозку;
- будову і функції проміжного мозку;
- будову і функції заднього мозку;
- будову і функції соматичної та вегетативної нервових систем;
- основні аспекти вищої нервової діяльності;

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні вміти:

- виявити проблеми функціонального взаємозв'язку різних нервово-анатомічних структур;
- сформулювати вміння та навички творчо мислити, самостійно складати ситуаційні задачі та вирішувати їх;
- проводити аналіз топографії органів нервової системи і стану організму.

Компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

3. Структура курсу (зразок)

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Анатомія і фізіологія верхньобічної поверхні півкуль головного мозку	ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. Необхідно одержати знання про лобову, тім'яну, потиличну, скроневу частки та острівцеві, шари нейронів кори півкуль, а також про аналізатори, про першу і другу сигнальні системи кори півкуль.	Тести, питання
2.	Анатомія і фізіологія присередньої поверхні і білої речовини півкуль головного мозку	ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. Необхідно одержати знання про борозни і звивини при середньої і нижньої поверхонь півкуль головного мозку, склад лімбічної системи та її значення, базальні ядра сірої речовини, асоціаційні і комісуральні провідні шляхи головного мозку, бічні шлуночки головного мозку та їх значення.	Тести, питання
3.	Анатомія і фізіологія проміжного мозку	ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. Необхідно одержати знання про будову проміжного мозку і його відділи, такі як надзгір'я, згір'я, підзгір'я, зазгір'я, також про функції цих відділів, вивчити третій	Тести, питання

		мозковий шлуночок, ядра сірої речовини проміжного мозку.	
4.	Анатомія і фізіологія середнього і заднього мозку	<p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань</p> <p>Необхідно одержати знання про будову і функції структур середнього мозку, його ядер сірої речовини, міст і довгастий мозок, їх ядра сірої речовини, ромбовидну ямку з її ядрами сірої речовини, будову четвертого мозкового шлуночка, дванадцять пар черепно-мозкових нервів, сітчасту формацію мозкового стовбура, будову і функції мозочка, зокрема ядер мозочка, оболонки головного мозку, шляхи циркуляції цереброспінальної рідини, кровопостачання головного мозку.</p>	Тести, питання
5.	Анатомія і фізіологія спинного мозку. Соматична нервова система	<p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань</p> <p>Необхідно одержати знання про загальну будову спинного мозку, його білу і сіру речовини, сегменти спинного мозку, спинномозкові нерви, рефлекторну дугу соматичної нервової системи, кровопостачання спинного мозку, оболонки спинного мозку.</p>	Тести, питання
6.	Провідні шляхи головного і спинного мозку. Вегетативна нервова система	<p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>Необхідно одержати знання про види проєкційних провідних шляхів головного і спинного мозку, головні чутливі провідні шляхи, провідні шляхи спеціального чуття, головні рухові шляхи. Також про вегетативну нервову систему, взаємовідносини між симпатичною і парасимпатичною нервовими системами, будову і функції симпатичної нервової системи,</p>	Тести, питання

		симпатичний стовбур, рефлекторну дугу симпатичної вегетативної нервової системи, будову і функції парасимпатичної нервової системи, її рефлекторну дугу.	
7.	Нейрофізіологічні механізми вищої нервової діяльності	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>Необхідно одержати знання про безумовні і умовні рефлекси, механізми утворення умовних рефлексів, нейрофізіологічні механізми пам'яті, гальмування умовних рефлексів, динамічний стереотип, особливості вищої нервової діяльності людини.</p>	Тести, питання
8.	Якісні особливості вищої нервової діяльності людини	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>Необхідно одержати знання про типи вищої нервової діяльності, фізіологічні механізми емоцій, сон і його фізіологічне значення, вищу нервову діяльність дитини, механізми довільної уваги дитини.</p>	Тести, питання
9.	Контрольна робота по пройденому матеріалу	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>Необхідно перевірити міцність знань студентів по пройденому матеріалу.</p>	Тести, питання

Всього за тиждень			0	0		5	5	5	5	5	5	5	5	10			50	100
-------------------	--	--	---	---	--	---	---	---	---	---	---	---	---	----	--	--	----	-----

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

Поточний контроль

Методи поточного контролю:

- Усний контроль (в ході опитування);
- Письмовий контроль (контрольна робота в письмовій формі).

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Бондаренко Г. О., Іванова О. О., Макаренко В. С. Збірник інтегрованих тестових завдань з анатомії та фізіології з основами патології та латинської мови: навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закладів I-II рівнів акредитації. К.: Здоров'я, 2002, 72 с. 2. Купчак С.В., Грицуляк В.Б., Халло О.Є., Долинко Н.П. Анатомія і еволюція центральної нервової системи. Курс лекцій. Івано-Франківськ, 2019, 157 с. 3. Маруненко, Є. О. Неведомська, Г. І. Волковська. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2013, 184 с. 4. Черкасов В., Кравчук С. Анатомія людини [Текст]: навч. Посібник: 2-е вид. Вінниця: Нова Книга, 2018. 640 с. 5. Головацький А.С. Анатомія людини. Нова Книга, 2015. 6. Помогайбо В.М., Березан О.І. Анатомія та еволюція нервової системи: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2013. 160 с. 7. Сакевич В. І., Мастеров, Ю. І., Сакевич Р. П. Посібник для практичних занять з анатомії та фізіології з основами патології. К.: Здоров'я, 2003, 516 с. 8. Федонюк Я. І., Волошин В. Д. Анатомія та фізіологія з патологією. Тернопіль: «Укрмедкнига», 2012, 676 с. 9. Спаська А. М., Случик І. Й. Фізіологія центральної нервової системи та вищої нервової діяльності. Курс лекцій, Івано-Франківськ, 2012. 10. Коляденко, Г. І. Анатомія людини [Текст]: підручник: 7-е вид. К.: Либідь, 2018. 384 с. 11. Шевчук В.Г. Фізіологія людини. Нова Книга, 2012. 12. Купчак С. В. Анатомія і еволюція центральної нервової системи: лекції для студентів психологів. Івано-Франківськ, 2009. 13. Чернокульський С. Т. Анатомія центральної нервової системи. ТОВ К.: "Книга-плюс", 2012, 137 с. 	

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра анатомії і фізіології людини та тварин Адреса: м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 201Б, кабінет 409 Тел.: (0342) 59-61-65 https://kaflt.pnu.edu.ua/ e-mail: kfa@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Грицуляк Володимир Богданович
Контактна інформація викладача	volodymyr.hrytsuliak@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника прагне створити середовище, яке сприяє навчанню, науковій роботі, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку студентів і працівників, підтримці особливої академічної культури взаємовідносин. У цій системі політика дисципліни "Анатомія і фізіологія центральної нервової системи" спрямована на дотримання академічної доброчесності зі сторони викладача і студентів, які включають основні принципи: особистого прикладу; відповідальності; справедливості; сміливості; академічної свободи; взаємоповаги; прозорості; взаємної довіри; партнерства та взаємодопомоги; компетентності й професіоналізму; безпеки та добробуту; законності. Дотримання правил поведінки студентів і викладачів, передбачених Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №11, від 29 листопада 2017 року).
Пропуски занять (відпрацювання)	Студенти зобов'язані відвідувати заняття, незалежно у якій формі вони проводяться (аудиторно, дистанційно,

	індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення окремих студентів до складання семестрового контролю. Відпрацювання пропусків без поважних причин дозволяється лише за заявою на ім'я декана і набуття чинності відповідного розпорядження. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються без попередніх узгоджень.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини з її документальним підтвердженням.
Невідповідна поведінка під час заняття	Студенти, чия поведінка впродовж одного чи кількох занять не відповідає загальним нормам, встановленим Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, можуть бути тимчасово відсторонені від заняття з подальшим індивідуальним відпрацюванням у позаурочний час.
Додаткові бали	-
Неформальна освіта	-

Викладач

В.Б. Грицуляк